חמש עשרה נשים פרק ראשון יבמות

בני צרות אני מעיד לכם. דכ"ה דקא בעיתו לי הס פגומים: **מעיד אני לכם.** שהם כהנים גדולים: **כימי ר' דוסא הוסרה.** אחיו של ר' דוסא שהי' מתלמידי ב"ש התירה כדתני לקמן ועשו על פיו ונהגו כן: **שהכם גדול היה.** וסבורים חכמים שהוא התירה: **קמו.** עמדו מלרגלות: **אמר לו.** רבי יהושע לר' דוסא אמור לתלמידך אחר

ויש: **דוסא.** המילו שמעתם (א) אומרים: **לו כן הרכינם.** בלא דוסא: **שהם שמעונו.** בן הרכינם שהם ושמו לא הוזכר: **בכור שטן הוא.** מריף ועומד על (ב) שמועה ועושה מעשה ואינו שב משמועתו לעשות כרכים: **עמון ומואב.** ישראלים הדרים בארץ עמון ומואב שביצם משה מסיחון ומתקדשו בקדושת ג"י ועכשיו בנית שני בעלה קדושתה וזורעין בשביעית ותקנו להן מעשר לאשון ומעשר עני בשביעית כדמפרש לקמן מפני פרנסת עניים שבא"י שאין להם מה לאכול בשביעית לפי שבטל לקט שכחה ופיאה והולכים שם ונוטלים לקט שכחה ופיאה ומעשר עני: **ומקבלים גרים מן הקרדויין כו'.** ולא אמרינן ממזרים הן מבנות ישראל שבאו עליהן עובדי כוכבים דאיכא רבנן דפסלי: **פגע בו.** יונתן בר"ע: **וקדושה לאשונה.** דבימי יהושע קדשה לשעתה ולא לעתיד הלכך זורעים בהן בשביעית שיסמכו עליהן עניים לשכור עלמן לחרוש ולקצור ועוד ליטול לקט שכחה ופיאה ומעשר עני: **אין מקבלין גרים.** מפרש לקמן (ע"כ) שממזרים הן מישראל שנטמעו שם: **הכתמים.** שנמצאו בבגדים הבאים מרקם: **טהורים.** לפי שלא גזרו על כתמי עובדי כוכבים: **שהם גרים.** ודמס מטמא: **וטועים.** שהמירו (ג) דתם וגזרו על כתמיהם שלא על פי שמטא שהמירו (ד) ישראלים הם: **מכין הטוכדי כוכבים.** שאין ישראל דריס שם: ואפי'

בהלכות לפי שיש עמו שלש מאות תשובות בצרת הבת שהיא מותרת אבל מעיד אני עלי שמים וארץ שעל מדוכה זו ישב חגי הנביא ואמר שלשה דברים צרת הבת אסורה [י]עמון ומואב מעשרין מעשר עני בשביעית ומקבלים גרים מן הקרדויין ומן התרמודים תנא כשנכנסו נכנסו בפתח אחד כשיצאו יצאו בשלשה פתחים פגע בו בר"ע אקשי ליה ואוקמיה אמר לו אתה הוא עקיבא ששמך הולך מסוף העולם ועד סופו אשריך שזכית לשם ועדיין לא הגעת לרועי בקר אמר לו רבי עקיבא ואפילו לרועי צאן עמון ומואב מעשרין מעשר עני בשביעית [יא]דאמר מר [א]הרבה כרכים בכשו עולי בבל [ב]וקדושה ראשונה קדשה לשעתה ולא קדשה לעתיד לבא [ג]והניחום כדי שיסמכו עליהן עניים בשביעית ומקבלים גרים מן הקרדויים והתרמודים איני והא תני רמי בר יחזקאל אין מקבלים גרים מן הקרדויים אמר רב אשי קרתויים אתמר כדאמרי אינשי קרתויים פסולים ואיכא דאמרי תני רמי בר יחזקאל אין מקבלים גרים מן הקרתויים מאי לאו היינו קרתויים היינו קרדויים אמר רב אשי לא קרתויי לחוד וקרדויי לחוד כדאמרי אינשי קרתויי פסילי רבי יוחנן וסביא דאמרי תרוייהו אין מקבלים גרים מן התרמודים ומי אמר ר' יוחנן הכי והתנן [יב]כל הכתמים הבאים מן הרקם טהורים ורבי יהודה מטמא מפני שהם גרים וטועים מבין העובדי כוכבים טהורים והוינן בה

קפסיק

ומואב מעשר עני ולא מעשר שני והא דשבק הכא ובחגיגה טעמא דקאמר ר"ט בהדיא במסכת ידים מלרים ח"ל עמון ומואב ח"ל מה מלרים שהיא קרובה עשאוה מעשר עני כדי שיסמכו עליה עניים אף עמון ומואב כו' משום דיראה ליה להש"ם דמשכחת טעמא דאף בא"י הניחו מלקדש בשביל עניים וכ"ש עמון ומואב שהן ח"ל: **כל הכתמים הבאים מרקם טהורים.** אע"ג דנרקס נמי הוו ישראל כדתנן גרים גיטין (דף ג. וסס) אף המביא מן הרקס ומן החגר מ"מ כתמים הבאים מרקם טהורים דישראלים ניהו דישראל מלגיעים כתמיהם ועובדי כוכבים הדריס שם עובדי כוכבים גמורים ולא ישראל מומרים:

רבי

מומר (שבו) לו: וטועים, שאין מלגיעין את כתמיהם (נדה נו:).

בני צרות אני מעיד לכם ת"ש בימי רבי דוסא בן הרכינס הותרה צרת הבת לאחין שמע מינה עשו שמע מינה גופא בימי רבי דוסא בן הרכינס התירו צרת הבת לאחין והיה הדבר קשה לחכמים מפני שחכם גדול היה ועיניו קמו מלבא לבית המדרש [ט](אמר ומי ילך) ויודיעו אמר להן רבי יהושע אני אלך ואחריו מי רבי אלעזר בן עזריה [י]ואחריו מי ר"ע הלכו ועמדו על פתח ביתו נכנסה שפחתו אמרה לו רבי חכמי ישראל באין אצלך אמר לה יכנסו ונכנסו תפסו לרבי יהושע והושיבוהו על מטה של זהב א"ל רבי אמור לתלמידך אחר וישב אמר לו מי הוא רבי אלעזר בן עזריה אמר ויש לו בן לעזריה חבירנו קרא עליו המקרא הזה [יא]נער הייתי גם זקנתי ולא ראיתי צדיק נעזב וזרעו מבקש לחם תפסו והושיבו על מטה של זהב א"ל רבי אמור לתלמידך אחר וישב א"ל ומי הוא עקיבא בן יוסף א"ל אתה הוא עקיבא בן יוסף ששמך הולך מסוף העולם ועד סופו שב בני שב כמותך ירבו בישראל התחילו מסבבים אותו בהלכות עד שהגיעו לצרת הבת אמרו ליה צרת הבת מהו אמר להן מחלוקת בית שמאי ובית הלל הלכה כדברי מי אמר להן הלכה כבית הלל אמרו ליה והלא משמך אמרו הלכה כבית שמאי אמר להם דוסא שמעתם או בן הרכינס שמעתם אמרו ליה חיי רבי סתם שמענו אמר להם אח קטן יש לי בכור שטן הוא ויונתן שמו והוא מתלמידי שמאי והזהרו שלא יקפח אתכם

מסורת הש"ס

(א) [ל"ל אמרו מי ילך]. (ב) חגיגה ג: ידים פ"ב מ"ב. (ג) חגיגה ג:, ד) ב"ק לח: נדה מ:, ה) נסיה: שבשממדו, ו) ליתא בס"ח. ז) ל"ל שימצאוהו. יעב"ץ.

תורה אור השלם

ז. נַעַר הָיִיתִי גַּם זָקַנְתִּי וְלֹא רָאִיתִי צַדִּיק נֶעֱזָב וְזַרְעוֹ מְבַקֵּשׁ לָחֶם:
תהלים לז כה

גליון הש"ס

גמ' בני צרות אני מעיד לכם. עיין לקמן דף פא ע"א תד"ה ליתא ולף לב ע"א תד"ה אבל תכמים: שם ואחריו מי ר"ע. עיין מהוסות דף קה ע"א תד"ה דחפיא ליה:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה דוסא התירו שמעתם הס"ד ותיכת אומרים נמתק: (ב) ר"ה כבור וכו' ועומד על שמועתו ועושה: (ג) תוס' ד"ה עמון וכו' דמדמה לה מלרים וכנ"ל. נ"ב פי' עמון ומואב מדמה למלרים לר' טרפון שאמר מעשר עני [ר"ל כן עוברי] פליג ומדמה עמון ומואב לבבל ומשמע דבי תיכי דמלרים ובבל לא קידשום מעולם אף עמון ומואב המדמה לרי לא קידשום מעולם: (ד) בא"ד המיתו מלקדש אף מא"י בבבל:

תוספות ישנים

בני צרות מעידי לכם לפי שהם אף לכ"ש בני יעמה לשוק ובכרים הם. ותימה עדיין הוא מכנים ראשו כיון כרים גדולים ליב המעונה שאמר שומרת יבם שחיבה אמורה ליבמה וגם לכהונה נפסלה דדמשמע לקמן פרק הערל וא"כ מלרה נמי הוי אולד פגום מק"ו דאלמנה ולינה למפרך מה לאלמנה שכן היא עלמה מתחללת דבא היא מתחללת נמי ליב המעונה וי"ל דסוגיא דהכא לא חתיא ליב המעונה דליב המעונה לא אמרי מהתם בני תיניה דלא תקני לן קא בני תיניה ליבה וקא פשיט ליה בני ליבה דדלמי מתיולא דבני ליבה טול לפשוט דין דלבות דכיון שבאה אומר שהכנים שמצו ע"ג המזבח ל"כ (אמלי) [ומילא] מבית ראיה שאין הלכה כלל כ"ש דלכ"ש הולדות פגומים ולא יוכלי לשמש אליבה דיב המעונה דאמר שומרת יבם שדעתה אמורה ליבמה ואחת הבאה עמה לשוק ג"כ לדברי רב המעונה בני זונה הם. וא"כ מדפשט מבני לבות דבכרים הם ומתבו ע"ג המזבח לבות עלמן יהיו מומרות להמעה (לשוק) ולא בכ"ש דלכ"ש הולד פגום: בבור שטן פ"ה כך אמר. ר"מ אזה שם עיני ור"ל יש לי אח בכור שטן כלומר אתה רב אקלע לבור שטן:

בא מ"ר פ"ח מהל' תרומות הל' ה ופ"ד מהל' שמיטה ויובל הלכי מ:

בב ב מ"ר פ"ח מהל' תרומות הלכה ה ופ"ו מהלכות בית הבחירה הלכה מח:

בג ג מ"ר פ"ח מהל' תרומות הלכה ה:

בד ד מ"ר פ"ד מהל' ממרים מסכת ומואב הלכה י:

מוסף רש"י

עמון ומואב. ישראל הדרין בעבר הירדן מה שבבבל מסיחון ועוג ארץ עמון ומואב, מעשרין. עבשיו, מעשר עני בשביעית. כדאמרינן לקמן שלא קידשוה עולי עולה בקדושת הארץ (חגיגה ג:), הרבה כרכים בבשו עולי מצרים. וקדשום בקדושת הארץ, ולא בבשום עולי בבל. לקדשם בשביב, ולכך לא בבשום דקמבני הוא, והומרו הומרו, בקדושה ראשונה בעלה, דבי קדשה יהושע לשעתה קדשה ולא לעתיד לבא, כשיבלו בימי עזרא, ולא רלו לבחוזר קדושתה כדי שיהא מותר לחרוש ולזרוע שם בשביעית שאין ניהנת בחוצה בארץ ויסמכו עליהן עניים ליטול לקט שכחה ופאה ומעשר עני, ואותן שקדשו הן לא בטלו בחורבן שני כדאמרינן בפרק (פב:) והביאך ה' אלהיך אל הארץ אשר ירשו אבותיך וירשתה, יהושה ראשונה ישביה יש להם, שבעלה יהושה ראשונה ונקרלת שביה ירושה, אבל יהושה שלישית אין להם, שבעיה לא בבבה (חולין ו:) לפיכך בשאר ארץ ישראל אין זריעה בשביעית, אבל עמון ומואב הניחו מלקדשן כדי שיסמכו עליהן בשביעית לקבל שכחה ופאה ומעשר עני, לכך תקנו להן שיהו מעשרין מעשר עני, וכרשות החכמים היה לבטל עליהן אחיה מעשר שילו לפי שאין מיינין מן הטהרה שאינו מן הטהרה (חגיגה ג:). כל הכתמים הבאים מן הרקם שהורים. עיר שריבה כרכים הם הם נכרים טהור מדפורייתא, דכתיב (ויקרא יב) זכר אל בני ישראל לאמר כי תזריע ולדה, בת ישראל מטמאה בלידה ובנדה ולא נכרית, ואע"ג דרבנן גזרו עליהם שיהא מכין, על כתמיהן לא גזרו, דהא כתמין דישראל נופייהו מדרבנן ניתנו, דמדאוריתא דם יהיה זוחה בכשרה כתיב, שבראתה מטוהר ולא שמבראתה בבגדה, ואפילו לאחה מטוהר אמרינן בתמ' מה (דף ד:) שלא גזרו על דם נכרית טומאה אלא בשדה לא, דתנן דם הנכרית כ"ש מטהרין וכ"ה אומרים כריקה וכמימי הגליה מטמאין לא יאין מטמאין יבם (ב"ק קח:). מפני שהם גרים וטועים. דיון גרים ודמן מטמא ישראל הם אלא שהם טועין וטיהנין בחוקות הנכרים והרי הן כישראל

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com